

Innst. S. nr. 111

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra kommunalkomiteen

Dokument nr. 8:1 (2003-2004)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om å opprette et uavhengig distriktsombud som skal arbeide for samordning og utvikling av innsats retta mot distriktene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette et uavhengig distriktsombud som skal ha i oppgave å arbeide for samordning og utvikling av innsats retta mot distriktene."

En viktig oppgave blir å utarbeide analyser av vedtak fra sentrale styresmakter og synliggjøre konsekvenser for utviklingen i distriktene.

Distriktsombudet skal fange opp utviklingen i distriktene og løfte fram de gode eksemplene på livskraftige lokalsamfunn.

Distriktsombudet skal bidra med god og rett bakgrunnsinformasjon, og medvirke til å sette dagsorden i saker som er viktige for distriktene.

Distriktsombudet skal lokaliseres utenfor Oslo. Det skal være et selvstendig organ også i økonomisk sammenheng.

Forslagsstillerne viser til at det i Sverige finnes et statlig Glesbygdverk som spiller en sentral regionalpolitisk rolle.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

og Signe Øye, fra Høyre, Peter Skovholt Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, og fra Senterpartiet, lederen Magnhild Meltveit Kleppa, viser til at det er bred politisk enighet om behov for samordning i distriktene, slik også kommunal- og regionalministeren gir uttrykk for i vedlagte brev av 15. desember 2003 til Stortinget v/kommunalkomiteen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at svaret på disse utfordringene ikke ligger i å opprette et distriktsombud.

Flertallet viser til at de funksjoner som forslagsstillerne peker på dels blir ivarettatt av Kommunal- og regionaldepartementet og dels av fylkeskommunene. Kommunal- og regionaldepartementet har et ansvar for samordning mellom regional- og distriktpolitikken og andre politikkområder.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at fylkeskommunene har en viktig rolle som regional utviklingsaktør, både når det gjelder å synliggjøre utviklingen i ulike typer regioner og for å bidra til samordning regionalt.

Dette flertallet deler forslagsstillerens syn på at det er viktig å følge utviklingen i distriktene og løfte fram de gode eksemplene på livskraftige lokalsamfunn. Dette er også et tema i regionalmeldingene, som legges fram for Stortinget hvert 4. år. I tillegg bidrar departementet til informasjonsspredning og erfarings-

utveksling i en rekke sammenhenger. Dette flertallet vil videre understreke at fylkesplanleggingen og arbeidet i fylkene med regionale utviklingsprogrammer gir god innsikt i utviklingen i det enkelte fylke.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, mener at informasjonsarbeid og medieoppfølging for å sette utviklingen i distriktene på dagsorden ivaretas godt av fylkeskommunene og departementet.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, vil også peke på at utredningsutvalg som Effektutvalget og Distriktskommisjonen vil gi vesentlige bidrag i denne sammenheng.

Når det gjelder behovet for å synliggjøre konsekvensene av statlig politikk for distriktene, vil dette flertallet vise til utredningsinstruksen. Den er fastsatt ved kongelig resolusjon og gir føringer for hva de ulike departementene må belyse ved gjennomføring av politikkendringer, herunder distriktsmessige konsekvensutredninger. Videre vil Effektutvalget gi viktige bidrag til kunnskap om betydning av statlig politikk for regional utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, vil på denne bakgrunn ikke bifalle forslaget i dokumentet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet påpeker at det er behov for en forsterket og fornyet distriktpolitikk og at Regjeringen i flere år har svekket både de direkte distriktpolitiske virkemidlene og svekket betydningen av distriktpolitiske hensyn i generell politikkutforming. God distriktpolitikk avhenger av politisk vilje til å drive distriktpolitikk.

Disse medlemmer viser til fellesforslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Budsjett-innst. S. nr. 5 (2003-2004) om at Regjeringen skal utrede og legge fram de distriktpolitiske konsekvensene av alle omlegginger av generell politikk.

Disse medlemmer viser til at det er et stort samordningsbehov innenfor statens egen virksomhet. Disse medlemmer vil også påpeke at fylkeskommunen kan spille en langt viktigere og sterkere rolle forutsatt at de får større økonomiske virkemidler og delegert ansvar på flere områder.

Disse medlemmer viser til egne forslag om dette i forbindelse med behandling av oppgavefordelingen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at ombudsordningen fungerer

godt på områder der enkeltmennesker eller grupper av mennesker kommer i klemme i forhold til myndigheter og andre samfunnsaktører og der det finnes eksplisitt lovverk å forholde seg til. Disse medlemmer er i tvil om et ombud, slik vi kjenner det i dag, er funksjonelt for å ivareta distriktpolitiske hensyn.

Disse medlemmer viser til at Effektutvalget og Distriktskommisjonen er under arbeid og vil avvende Distriktskommisjonens innspill til virkemidler og organisering.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil vise til at distriktpolitikken står overfor store utfordringer framover. Sentraliseringstendensene i samfunnet er sterke. Det gjelder både bosettingsmønster, næringsliv og offentlige virksomheter. Det er naturlig å bruke både benevnelsene "brei" og "smal" distriktpolitikk. Den "breie" distriktpolitikken er summen av alle politikkområder og hvordan disse virker inn på utviklingen i ulike deler av landet, den "smale" omfatter de direkte distriktpolitiske virkemidlene.

Dette medlem vil understreke at det er viktig å se sammenhengen i politikken og vurdere konsekvensene av summen av endringer. Dette medlem viser til at en egen distriktskommisjon arbeider med ytterligere konkretisering av distriktpolitiske virkemidler. Dette medlem imøteser kommisjonens forslag og oppfølgingen av dem, men mener det er nødvendig å forsterke beredskapen nå når det gjelder den distriktpolitiske innsatsen. Dette medlem ønsker derfor å opprette et eget distriktsombud som kan vurdere de distriktpolitiske konsekvenser av politiske vedtak og samfunnsprosesser uavhengig av andre interesser. En viktig oppgave vil også være å bidra til å synliggjøre de gode eksemplene på livskraftige lokalsamfunn, samt levere bakgrunnsinformasjon til aktuelle beslutningstakere.

Dette medlem viser til at det i Sverige finnes et statlig Glesbygdsverk som spiller en sentral regionalpolitisk rolle. Dette organet bidrar til å sette dagsorden ved å løfte fram den svenske landsbygds ressurs og muligheter. Glesbygdsverket arbeider på oppdrag fra regjeringen og sorterer under Næringsdepartementet. Det svenske Glesbygdsverket skal gjennom å påvirke ulike samfunnsområder sørge for gode leveforhold og utviklingsmuligheter i distriktene. Arbeidet er konsentrert til områdene arbeidsmarked, utdanning, service, infrastruktur og EUs strukturfond. Glesbygdsverket har en legitim rett til å delta som distriktenes røst i relevante offentlige utvalg. Statistikk og analyser er også en viktig del av deres virksomhet. Dette medlem ønsker at en tilsvarende ordning prøves ut også i Norge.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen opprette et uavhengig distriktsombud som skal ha i oppgave å arbeide for samordning og utvikling av innsats retta mot distriktene."

FORSLAG FRA MINDRETALL

vedtak:

Forslag fra Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen opprette et uavhengig distriktsombud som skal ha i oppgave å arbeide for samordning og utvikling av innsats retta mot distriktene.

Dokument nr. 8:1 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om å opprette et uavhengig distriktsombud som skal arbeide for samordning og utvikling av innsats retta mot distriktene - bifalles ikke.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

Oslo, i kommunalkomiteen, den 29. januar 2004

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Ivar Østberg
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kommunal- og regionaldepartementet v/statsråden til kommunalkomiteen, datert 15. desember 2003

Vurdering av forslag i Dokument nr 8:1 (2003-2004) - Forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om opprettelsen av et uavhengig distriktsombud

Jeg viser til brev av 24. oktober 2003 hvor departementet er bedt om å vurdere forslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om opprettelsen av et uavhengig distriktsombud.

Representantene peker på behov for samordning i distriktene som jeg langt på vei deler. Samordning og utvikling av innsatsen retta mot distriktene og ulike typer regioner er viktig for regional utvikling og for å opprettholde bosetting. Jeg tror imidlertid ikke at svaret på disse utfordringene er å opprette et distriktsombud. De funksjoner som stortingsrepresentantene peker på blir dels ivaretatt av KRD og dels av fylkeskommunene. Kommunal- og regionaldepartementet har et ansvar for samordning mellom regional- og distriktspolitikken og andre politikkområder. Fylkeskommunene har en viktig rolle som regional utviklingsaktør, både når det gjelder å synliggjøre utviklingen i ulike typer regioner og for å bidra til samordning regionalt.

Representantene peker på at en oppgave for ombudet vil være å fange opp utviklingen i distriktene og løfte fram de gode eksemplene på livskraftige lokalsamfunn. Departementet bidrar i stor grad til å fange opp dette gjennom regionalmeldingene, som legges frem for Stortinget hvert 4. år. I tillegg bidrar departementet til informasjonsspredning og erfaringsutveksling i flere

sammenhenger. Et aktuelt eksempel er arbeidet med utkant- og småsamfunnssatsingen. Videre gir også fylkesplanleggingen og arbeidet i fylkene med regionale utviklingsprogrammer god innsikt i utviklingen i det enkelte fylke.

Når det gjelder representantenes forslag om å la et distriktsombud få en rolle i forhold til informasjonsarbeid for å sette utviklingen i distriktene på dagsorden m.v., er dette oppgaver som ivaretas godt av fylkeskommunene og KRD. Også i forhold til media mener jeg fylkeskommunene og departementet er de rette instanser til å ivareta funksjoner som representantene ønsker å legge til et distriktsombud. Jeg vil for øvrig peke på at utredningsutvalg som Effekttutvalget og Distriktskommisjonen bidrar vesentlig til å sette utviklingen i distriktene på dagsorden.

Når det gjelder behovet for å synliggjøre konsekvensene av statlig politikk for distriktene, vil jeg vise til utredningsinstruksen. Den er fastsatt ved kongelig resolusjon og gir føringer for hva de ulike departementene må belyse ved gjennomføring av politikkendringer, herunder distriktsmessige konsekvensutredninger. Videre vil Effekttutvalget gi viktige bidrag til kunnskap om betydning av statlig politikk for regional utvikling.

På denne bakgrunn kan jeg ikke slutte meg til forslaget fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad og Åslaug Haga om å opprette et uavhengig distriktsombud.